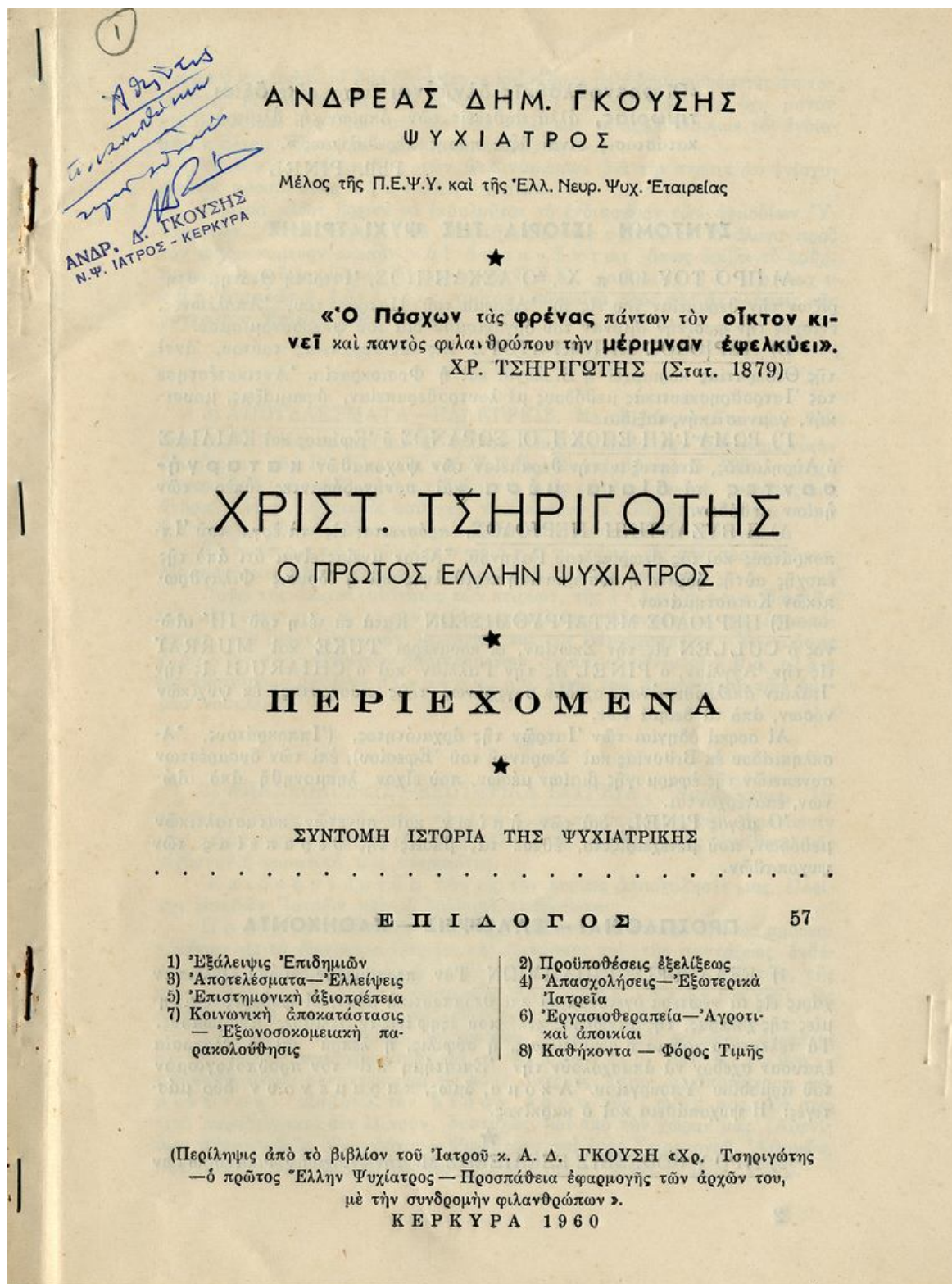

Το 1879 ο Χρήστος Τσηριγώτης, ο πρώτος Έλληνας ψυχίατρος και πρώτος διευθυντής του Φρενοκομείου της Κέρκυρας, είχε προτείνει ως μέθοδο θεραπείας των ασθενών την εργασιοθεραπεία. Με αφορμή αυτό, ο ψυχίατρος Ανδρέας Γκούσης πρότεινε την ενασχόληση των καλλιτεχνών με την τέχνη τους, αναφερόμενος και στον Γιαννούλη Χαλεπά (σ. 5)

«Οἱ φρενοβλαβεῖς δὲν εἶναι ἔνοχοι οὔτε ἀξιοί
τιμωρίας, ἀλλὰ ἀσθενεῖς τῶν ὁποίων ἡ θλιβερὰ
κατάστασις εἶναι ἀξία πάσης περιθάλψεως».

Phil. PINEL

ΣΥΝΤΟΜΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗΣ

Α) ΠΡΟ ΤΟΥ 400 π. Χ., Ὁ ΑΣΚΛΗΠΙΟΣ, Ἱατρικὴ Θεότης, στη-
ρίζων τὴν θεραπείαν τοῦ εἰς τὸ Ἀξίωμα τοῦ Πατρὸς τοῦ, Ἀπόλλωνος,
ἐνίσχυε τὴν φυσικὴν ἀμυναν τοῦ ὁργανισμοῦ διὰ τοῦ ψυχοδυναμισμοῦ.

Β) ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ. Εἰς τὰς θεραπείας τούτου, ἀντὶ
τῆς Θεοκρατίας κυριαρχεῖ ἡ Βιολογία καὶ ἡ Φυσιοκρατία. Ἀντικατέστησε
τὰς Ἱατροθεραπευτικὰς μεθόδους μὲ λουτροθεραπείαν, ἀφαιμάξεις, μουσι-
κὴν, γυμναστικὴν, ταξίδια.

Γ) ΡΩΜΑΪΚΗ ΕΠΟΧΗ. Οἱ ΣΩΡΑΝΟΣ ὁ Ἐφεσίος καὶ ΚΑΙΛΙΑΣ
ὁ Αἰδηλιανός, ἀνέπτυξαν τὴν θεραπείαν τῶν ψυχοπαθῶν **καταργή-
σαντες τὰ δάια μέσα** καὶ συνηγορήσαντες ὑπὲρ τῶν
ἡπίων μεθόδων.

Δ) Η ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ, πρόσκειται εἰς τὰ ἔργα τοῦ Ἱπ-
ποκράτους καὶ τὰς θεωρίας τοῦ Γαληνοῦ. Ἀξίον μνείας εἶναι ὅτι ἀπὸ τῆς
ἐποχῆς αὐτῆς ἤρξατο ἡ συστηματικὴ περίθαλψις καὶ ἡ ἰδρυσις Φιλανθρω-
πικῶν Καταστημάτων.

Ε) ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΩΝ. Κατὰ τὰ τέλη τοῦ ΙΗ' αἰῶ-
νος ὁ CULLEN εἰς τὴν Σκωτίαν, οἱ κουακέροι TUKE καὶ MURRAY
εἰς τὴν Ἀγγλίαν, ὁ PINEL εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ ὁ CHIARUGI εἰς τὴν
Ἱταλίαν ἀπελευθερώνουν σχεδὸν συγχρόνως τοὺς πάσχοντας, ἐκ ψυχικῶν
νόσων, ἀπὸ τὰ δεσμά των.

Αἱ σοφαὶ ὁδηγίαι τῶν Ἱατρῶν τῆς ἀρχαιότητος, (Ἱπποκράτους, Ἀ-
σκληπιάδου ἐκ Βιθυνίας καὶ Σωρανοῦ τοῦ Ἐφεσίου), ἐπὶ τῶν δυσαρέστων
συνεπειῶν τῆς ἐφαρμογῆς βιαίων μέσων, ποὺ εἶχον λησμονηθῇ ἀπὸ αἰῶ-
νων, ἐπανέρχονται.

Ὁ μέγας PINEL, διὰ τῶν ἡπίων καὶ συνετῶν κατασταλτικῶν
μεθόδων, ποὺ μετεχειρίζετο, ἔθεσε τὰς βάσεις τῆς θεραπείας τῶν
ψυχοπαθῶν.

ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑΙ — ΕΛΛΕΙΨΕΙΣ — ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ

1) ΕΞΑΛΕΙΨΙΣ ΕΠΙΔΗΜΙΩΝ. Τὸν περασμένον αἰῶνα ἐξέλειπαν
χάρις εἰς τὰ νεώτερα ὑγειονομικὰ καὶ θεραπευτικὰ μέσα, οἱ φοβεροὶ ἐπιδη-
μίες τῆς χολέρας, τῆς πανώλους κτλ, ποὺ ἐξηφίνιζαν χιλιάδες ἀνθρώπους.
Τὰ τελευταῖα χρόνια ἡ φυματίωσις, ἡ σύφιλις, ἡ λέπρα καὶ ἡ ἐλονοσία
ἐπανυσαν σχεδὸν νὰ ἀπασχολοῦν τὴν Ἐπιστήμην καὶ τὸν προϋπολογισμόν
τοῦ ἀρμοδίου Ὑπουργείου. Ἀκόμα, ὅμως, παρὰ μένον δύο μάσ-
τιγες: Ἡ ψυχοπάθεια καὶ ὁ καρκίνος.

2) ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΕΞΕΛΙΞΕΩΣ. Μὲ τὴν ἐνίσχυσιν Φιλανθρώπων

ἐπετύχαμεν τὰ ὅσα ἐδιαβάσατε καὶ εἶδατε στὶς δημοσιευόμενες φωτογραφίες. Μὲ τὰ πενιχρὰ αὐτὰ μέσα κατωρθώσαμε ὅχι μόνον νὰ ἀλλάξουμε τὴν ὄψιν τοῦ Ἀσύλου ἀλλὰ καὶ νὰ προκαλέσουμε τὸ ἐνδιαφέρον Ἑνῶν Ἐπιστημόνων προηγμένων χωρῶν.

Αἱ δυνάτοτητες τῶν Φιλανθρώπων διὰ τὴν περαιτέρω ἐνίσχυσιν τῆς προσπαθείας ἐξηντλήθησαν.

Σήμερα πλέον ἤρchiσε νὰ ἐκδηλοῦται τὸ ἐνδιαφέρον τῶν ἀρμοδίων Ὑπηρεσιῶν. Ἐφ' ὅσον τὰ διατιθέμενα ποσὰ εἶναι ἀνάλογα πρὸς τὸν ἐπιδιωκόμενον σκοπὸν καὶ δαπανῶνται ὅπως ὁρίζει τὸ ἀρθρ. 2, παρ. 4, τοῦ ἰσχύοντος Ὁργανισμοῦ Ψ.Ν.Κ., (σελ. 18) θὰ συνεχισθῇ ἀσφαλῶς ἡ ἐξέλιξις τούτου σύμφωνα πρὸς τὰς ἀντιλήψεις τῆς συγχρόνου Ψυχιατρικῆς.

3) ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ—ΕΛΛΕΙΨΕΙΣ. Μὲ τὰ μέτρια μέσα ποὺ διέθετε τὸ Ψ.Ν.Κ., κατωρθώσαμε ἀπὸ τότε ποὺ ἀνέλαβα τὴν Ἐπιστημονικὴν Διεύθυνσιν τῆς Β'. Κλινικῆς τοῦ Ψ.Ν.Κ., (Σεπτέμβριος τοῦ 1954), μέχρι σήμερα ἀπὸ τοὺς 630 εἰσαχθέντας εἰς αὐτὴν, (παιδιά, γυναῖκες καὶ ἄνδρες), νευρο-ψυχικοὺς ἀσθενεῖς νὰ ἐξέλθουν οἱ 530, ἥτοι θέραπευθέντες 8500. (Δὲν συμπεριλαμβάνονται μεταφοραὶ καὶ θάνατοι).

Τὸ ποσοστὸν τῶν ὑποτροπῶν, χάρις εἰς τὴν συσταθεῖσαν ἐξωνοσοκομειακὴν νοσηλείαν ὑπῆρξεν ἐλάχιστον.

Λόγω τῆς ἀκαταλληλότητος τῶν κτιρίων, τῆς ἐλλείψεως Βοηθῶν καὶ τῶν ἀπαραιτήτων μέσων νοσηλείας, ἀδυνατοῦμε νὰ ἐφαρμόσουμε τὴν ἰνσουλινό-σάκ θεραπεῖαν καὶ τὴν ὑπνοθεραπείαν. Ἐν τούτοις ἡ διαίθεσις ὅλων τῶν ἀπαιτούμενων θεραπευτικῶν μέσων θὰ εἴχῃ ὡς ἀποτέλεσμα μεγάλην οἰκονομίαν, λόγῳ τοῦ περιορισμοῦ τῶν ἡμερῶν νοσηλείας.

4) ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΕΙΣ—ΕΞΩΤΕΡΙΚΑ ΙΑΤΡΕΙΑ : Ἀφιερώσαμε, λέγει ἓνας Γάλλος Συνάδελφος, τὴν ζωὴν μας, προσφέρουμε τὴν ἀφοσίωσιν μας στοὺς ψυχικοὺς ἀσθενεῖς, παρ' ὅλον ποὺ καθημερινῶς ἐκτίθεται εἰς κίνδυνον ἡ σωματικὴ μας ἀκεραιότης.

Ἐπιβαρυνόμεθα ἤδη εἰς τὴν κυρίως ἀπασχόλησιν μας, ἐλλείψει Βοηθῶν Ἱατρῶν καὶ μὲ ἀλλότρια καθήκοντα.

Προστιθεμένων καὶ τῆς ἐξετάσεως τῶν ἀνεξελέγκτως προσερχομένων εἰς τὰ ἐξωτερικὰ ιατρεῖα, τῆς ἐξετάσεως καὶ τῆς συντάξεως ἐκθέσεων διὰ καταδίκους τριῶν Φυλακῶν, τῆς ἐξετάσεως ὀπλιτῶν, τῆς συμμετοχῆς εἰς Ὑγειονομ. ἐπιτροπὰς κ.τ.λ. κ.τ.λ., ἀνακύπτει ὡς ἀποτέλεσμα ἡ μείωσις τῆς Ψυχικῆς ἀντοχῆς μας.

Τὸ συνεχὲς STRESS, (στρῦμωμα, ζόρισμα), ἔχει σοβαρὰς συνέπειας. Ἡ «νόσος προσαρμογῆς» καὶ ἡ «ἀσθένεια τῶν Διεσθύνων» ἰδιαίτερα συναντῶμεναι εἰς τοὺς Ἱατροὺς, ἔχουν ὡς ἀποτέλεσμα νὰ μειώσουν αἰσθητῶς τὸν μέσον ὄρον τῆς ζωῆς μας. Τὰ σχετικὰ παραδείγματα δὲν λείπουν, δυστυχῶς, καὶ ἀπὸ τὴν χώραν μας. (Αἰφνίδιοι θάνατοι ἐνὸς Νευρολόγου—Ψυχιάτρου καὶ ἐνὸς Χειρουργοῦ, Ἀθηνῶν, ὁφείλονται, πιθανῶς, εἰς τὰς ὡς ἄνω «νόσους». Μάρτ.—Ἰούλ. 1960).

Ἡ σύγχρονος ἀντιμετώπισις τῆς θεραπείας τῶν ψυχικῶν νοσημάτων ἐπιβάλλει τὴν ἐπιμελὴ παρακολούθησιν ἐκάστης περιπτώσεως κεχωρισμένως. (Ἕνας Ψυχίατρος διὰ 50 ἀσθενεῖς).

Ἡ Κοινωνικὴ Πρόνοια καὶ ἡ Ψυχικὴ Ὑγιεινὴ ἐπιβάλλεται νὰ ἀσχοῦνται κατὰ τὸ δυνατόν πλατύτερα. Εἰδικώτερον ὅμως προκειμένου περὶ τῶν Νευρο-Ψυχιατρικῶν Ἱατρείων, ταῦτα πρέπει νὰ λειτουργοῦν εἰς τὰ Ἐξωτερικὰ Ἱατρεῖα τῶν Γενικῶν Νοσοκομείων, ὅπου ἀντιθέτως πρὸς τὰ σήμερον συμβαίνοντα, εὐχερέστερα θὰ προσέρχωνται καὶ οἱ ψυχικῶς πάσχοντες.

Εἰς τὰ Ψυχο-θεραπευτήρια ἀπομένει μόνον ἡ ἐξωνοσοκομειακὴ παρακολούθησις τῶν θεραπευθέντων ἀσθενῶν, πράγμα τὸ ὁποῖον, ἔστω καὶ ὑποτυπωδῶς, ἐκτελοῦμεν σήμερα, μετ' ἰδικὴν μας πρωτοβουλίαν, πρὸς τὸ ὅριον.

5) ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΑΞΙΟΠΡΕΠΕΙΑ. Ὁ ΤΣΗΡΙΓΩΤΗΣ, ὁ ΓΙΑΝΝΗΡΗΣ, ὁ ΚΑΤΣΑΡΑΣ καὶ ὁ ΤΑΣΤΣΟΓΛΟΥ, κατ' ὄρθωσαν, μετὰ τὸν ἰσχύοντα τότε ἀπλὸν ὀργανισμόν, νὰ ἐκτελοῦν συγχρόνως χρῆσιν Ἐπιστημονικοῦ καὶ Διοικητικοῦ Διευθυντοῦ, μετὰ πλήρη ἀπόδοσιν.

Τοῦτο παρατηρεῖται καὶ σήμερα στὸ Ψυχιατρικὸ Νοσοκομεῖον τοῦ «ΜΑΛΕΒΟΖ» πού τὸ διευθύνει ὁ Ἑλβετὸς Ψυχίατρος Dr. A. RËPOND. Τὰ εὐτυχῆ ἀποτελέσματα ὀφείλονται εἰς τὴν ὑπαρξίν συντονιστοῦ—Ψυχιάτρου, πού τὸν διακρίνει πνεῦμα κατανοήσεως πρὸς τοὺς συνεργάτας του. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, ἀποφεύγονται ἐπιζημίαι συγκρούσεις πολλαπλῶν ἀρμοδιοτήτων. Ἀντιθέτως, κατὰ τὰ σήμερον ἰσχύοντα, ἡ «Θεωρία τῆς ἀναστολῆς» τοῦ JACKSON, εὐρίσκει τὴν πλήρη ἐφαρμογὴν τῆς καὶ ἔξω τῆς Ἱατρικῆς. Ἐννοεῖται, ὅτι ὑπάρχουν ἐνθαρρυντικαὶ ἐξαιρέσεις Διοικητικῶν Διευθυντῶν, μὴ Ἱατρῶν.

Ἐπιβάλλονται τοῖς ἀρχαῖς στοιχεῶδες προϋποθέσεις διὰ τοὺς ἀξιοπρεπεῖς ὅρους ἐργασίας τῶν Ἐπιστημόνων, τῶν εἰς τοὺς χώρους, πού τοὺς παραχωροῦνται ὥς γράφεται, ὅσον καὶ εἰς τὰς ἀπολαύσεις. Αἱ ἀμοιβαὶ τοὺς πρέπει νὰ εἶναι ἀνάλογοι πρὸς τὴν σοβαρὴν καὶ ἐπικίνδυνον Ἐπιστημονικὴν ἐργασίαν πού προσφέρουν. Ὑπὸ τὰς σημερινὰς ὁμῶς συνθήκας οἱ Ψυχίατροι ἀμείβονται μετ' ὀλιγώτερον τῶν ὅσων ἕνας νεοδιοριζόμενος εἰς τὰ Ἀγροτικά Ἱατρεῖα, ἄνευ εἰδικότητος, Συνάδελφος.

Πρὸς τοῦτοις ἐπιβάλλεται καὶ ἡ ἀμεσὸς ἐφαρμογὴ τῆς ὑπ' ἀριθ. Πρωτ. 10.675)6 — 10 — 1954 ἐγκυκλίου τοῦ Ὑπουργείου Κοινων. Προνοίας καὶ ἰδίως τὸ ἀρθρ. 2 διὰ τὴν ἰδρυσιν βιβλιοθηκῶν, πρὸς ἀνελλιπὴ ἐνημέρωσιν τῶν θεραπόντων εἰς τὰς νεωτέρας ἐπιστημονικὰς ἐξελίξεις.

Δι' ἐπιστημονικὰ θέματα, διὰ τὴν ἀγορὰν ἐργαλείων, διὰ τὴν ὀργάνωσιν τῆς Ψυχαγωγίας καὶ τῆς Ἀπασχολησιοθεραπείας, διὰ τὴν πρόσληψιν ἢ μετὰθεσιν νοσηλευτικοῦ προσωπικοῦ κ.τ.λ., νὰ μὴ λαμβάνονται ἀποφάσεις χωρὶς τὴν σύμφωνον γνώμην τῶν Ἐπιστημονικῶν Διευθυντῶν. Εἰς τὴν περίπτωσιν δὲ διαφωνίας νὰ ὑπάρχῃ ἡ δυνατότης εὐχερῶς νὰ πρὸςφεύγουμε πρὸς λῦσιν τῶν διαφορῶν εἰς τὸ «Κεντρικὸν Ἐπιστημονικὸν Συμβούλιον Ψυχικῆς Ὑγιεινῆς» τοῦ Ὑπουργείου Κοινωνικῆς Προνοίας.

6) ΕΡΓΑΣΙΟΘΕΡΑΠΕΙΑ — ΑΓΡΟΤΙΚΑΙ ΑΠΟΙΚΙΑΙ: 'Ο ΤΣΗΡΙΓΩΤΗΣ, τὸ 1879, γράφει (σελ. 26): «... ἡ ἐνασχόλησις τῶν πασχόντων... συντελεῖ τὰ μέγιστα πρὸς θεραπείαν...». Τὸ ἐπόμετον ἔτος συνεχίζει (σελ. 28): «... Ἡ τάξις τῶν κεκλεισμένων ἀσύλων διὰ τῆς ἐν τούτοις προσαρτήσεως ἐκτεταμένων γαιῶν, ἐν αἷς δύναται νὰ ἐργάζωνται οἱ πάσχοντες, κατὰ τὸ εἶδος τῆς παθήσεως, θεωρεῖται ὡς τὸ ὠφέλιμώτερον σύστημα...».

Αὐτὴν, τὴν «προσάρτησιν γαιῶν» ποὺ συμβουλεύει ὁ ΤΣΗΡΙΓΩΤΗΣ ἐπεδιώξαμεν, ἀλλὰ χωρὶς ἀποτέλεσμα (σελ. 35—36).

Μὲ τὴν ἀπασχολησιοθεραπείαν, ἐπὶ πλέον τῶν θεραπευτικῶν, θὰ ἔχουν καὶ οἰκονομικὰ ὠφέλη τὰ ἱδρύματα ὅσον καὶ οἱ ἀσθενεῖς. Ἀπὸ τὰ ἔσοδά τους θὰ εἶναι δυνατόν νὰ βοηθήσουν τὰς οἰκογενεῖας των καί, ἐν πάσει περιπτώσει, ἀποθεραπευόμενοι νὰ ἐξέρχωνται μὲ ἕνα ἀποταμιευμένον ποσὸν διὰ τὰς πρώτας ἀνάγκας των. Ἀναφέρεται χαρακτηριστικῶς ὅτι οἱ ἀσθενεῖς τοῦ Ψ.Ν.Κ., μὲ τὰ κονικλοτροφεῖα, τοὺς περιστερεώνας καὶ τὸ ὀρνιθοτροφεῖον ποὺ τοὺς ἐχάρισε ἡ Ε.Π.Ψ.Α., κατ'ὀρθωσαν νὰ προσφέρουν εἰς τὸν ἑαυτὸν τους τρία ἱκανοποιητικώτατα συσσίτια.

Εἰς περιπτώσεις ποὺ οἱ ἀσθενεῖς εἶναι καλλιτέχναι, ἡ συμπαράστασις καὶ ἡ παροχὴ τῶν ἀναγκαιούτων ὑλικῶν θὰ ἀποκαταστήσῃ τὴν ἐπαφὴν μὲ τὴν τέχνην τους. Στὸ Ψ.Ν.Κ. σώζεται ἕνα ἀγαλματάκι ἀπὸ πηλόν. Ἡ παρὰ τοὺς τοὺς φέρει φτιαγμένο ἀπὸ τὰ χεῖρα ἐνὸς διάσημου γλύπτη, τοῦ Γιαννοῦλη ΧΑΛΕΠΑ, ὁ ὁποῖος εἶχε νοσηλευθεῖ εἰς αὐτό, (1888 — 1902). Πόσα ὅμως ἄραγε θὰ ἐσώζοντο σήμερον ἐὰν τὸν παρώτρυναν τότε καὶ τοῦ παρεῖχαν καὶ τὰ κατάλληλα ὑλικά;

Ἡ ἰδρυσις τμήματος Ζωγραφικῆς εἰς τὸ Δρομοκαῖτειον Θεραπευτήριον, τὸ 1950, ὡς ἐκ τοῦ σύνεγγυς τὸ παρηκολούθησαμεν τότε ἀναπτυσσόμενον, μετὰ τοῦ Δ) τοῦ μου κ. Ν. ΑΡΚΑΛΙΔΗ καὶ τῶν ἄλλων Συναδέλφων, συνετέλεσε εἰς γόνιμον παραγωγὴν τοῦ Θαλασσογράφου ΚΡΥΣΤΑΛΛΗ.

Ὁ Ἀκαδημαϊκὸς Σ. ΜΕΛΑΣ, μετὰ τὴν ἐπίσκεψίν του εἰς τὸ Δρομοκαῖτειον σὲ χρονογράφημά του διὰ τὴν ἐφημεροσμένην ἐργασιοθεραπείαν (ἐφημ. «ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ» Ἀθηνῶν, 9 Μαΐου 1959), τονίζει: «...Θαυμάζουμε τὴν ἀποτελεσματικότητά τῆς μεθόδου. Τὸ ἀποκορύφωμά της εἶναι ἡ ζωγραφικὴ...».

7) ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ — ΕΞΩΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑΚΗ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΙΣ: Ἀμέσως, μετὰ τὴν ἐγκαιρον καὶ πλήρη θεραπείαν του, ὁ ἀσθενὴς πρέπει νὰ ἀποκτήσῃ τὴν πρωτοβουλίαν του, νὰ ἀναπτύξῃ τὴν δραστηριότητά του καὶ νὰ προετοιμασθῇ διὰ τὴν ὁμαλὴν ἐπάνοδόν του εἰς τὴν οἰκογένειάν του καὶ τὴν κοινωνίαν. Αὐτοὺς τοὺς σκοποὺς ἐπιδιώκουμε καὶ ἐμεῖς μὲ τὴν ἀπασχολησιοθεραπείαν καὶ τοὺς δημοσίους χοροὺς, ποὺ μὲ τὰ πενιχρὰ οἰκονομικὰ μέσα τῆς ἰδιωτικῆς πρωτοβουλίας προσπαθοῦμε νὰ ἀναπτύξουμε.

Βεβαίως, οἱ ἀσθενεῖς τότε, μετὰ τὴν ἀποθεραπείαν τους, πρέπει νὰ μεταφέρονται εἰς ἄλλα κτίρια, μακρὰν τοῦ καταθλιπτικοῦ περιβάλλοντος τοῦ Ψυχιατρείου. Εἰς τὸ Παρίσι ἤρchiσε νὰ λειτουργεῖ, προσφάτως, ἕνα νέον θεραπευτήριον ποὺ προετοιμάζει τοὺς πρώην

ασθενείς από ψυχικά νοσήματα να ξαναβρούν τον κανονικόν ρυθμόν της ζωής τους, τὸν «ρυθμόν τοῦ κόσμου», ὅπως θὰ ἔλεγε ὁ BIZYHNOS. Προσπαθοῦν ἐκεῖ νὰ ἀποκτήσῃ ὁ ἀποθεραπευμένος ἀσθενὴς πλήρη αὐτοπεποίθησιν καὶ ἐμπιστοσύνην στὶς δυνάμεις του καὶ στὶς ἱκανότητες του. Ἐπίσης εἰς τὸ Ψυχιατρικὸν Νοσοκομεῖον τοῦ Νότιγγαμ, «Κόππας», ἰδρύθη μία νέα πτέρυξ ὅπου παραμένουν οἱ θεραπευθέντες ἀσθενεῖς. Σ' αὐτὸ οἱ ἀσθενεῖς ἀναπτύσσουν τὴν πρωτοβουλίαν τους, αὐτοεξυπηρετοῦνται. Ἐκεῖ ἐπαναυρίσκουν τὴν ψυχικὴν τους υγείαν καὶ ξαναρχίζουν νὰ μαθαίνουν νὰ ζοῦν ἀρμονικὰ μὲ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους εἰς φυσικὸν περιβάλλον. Σχετικὴν προσπάθεια καταβάλλουμε καὶ ἐμεῖς, γι' αὐτὸν τὸν σκοπὸν, εἰς τὸ τμήμα «Ἀριστοτέλης», (σελ. 5).

Σύγχρονα πρέπει νὰ γίνῃ μία ἐντονη προπαγάνδα στὴν Κοινωνία νὰ τοὺς δεχθῇ ὡς θεραπευθέντας, ὡς ἰσότιμα μέλη της. Νὰ σταματήσῃ ἡ προκατάληψις, τῆς Κοινωνίας, γι' αὐτοὺς ποὺ ἐξήλθαν ἀπὸ τὰ Ψυχιατρεῖα.

Ὁ Γενικὸς Διὴς Ὑγιεινῆς τοῦ Ὑπουργείου Κοιν. Προνοίας κ. Η. Ν. ΜΑΥΡΟΥΛΙΔΗΣ κατὰ τὴν «Ἡμέραν τῆς Ὑγείας», 5 Ἀπρ. 1959, ὑπεγράμμισε τὴν ἀνάγκην τῆς μακροχρονίου νοσηλείας, παρὰ τοῦ θήσεως καὶ ἰδίᾳ τῆς προλήψεως, τῶν ψυχικῶν νόσων. Εἰς τὴν Ἐπαρχίαν τῆς Ἰταλίας Μιλάνο ἰδρύθη πρὸ διетίας εἰδικὴ ὑπηρεσία Ψυχικῆς Ὑγιεινῆς—διευθυνομένη ἀπὸ τὸν Pr. C. PETRO'. — τῆς ὁποίας σκοπὸς εἶναι ἡ πλήρης ἐφαρμογὴ τῶν ὁσων ὁ ἀνωτέρω Ἑλλὴν Ἐπιστήμων διетύπωσε.

Ἡ Κοινωνικὴ Πρόνοια μὲ τὰ ἀρμόδια ὄργανά της, τὰς «Κοινωνικὰς Διευρυγούσας», νὰ φροντίζῃ νὰ τοὺς εὖρη ἐργασίαν, διαμονὴν καὶ νὰ προετοιμάζῃ τὸ περιβάλλον καὶ τοὺς ἐργοδότες διὰ τὴν ὁμαλὴν ἐπάνοδον εἰς τὴν ἐργασίαν τους. Πρέπει νὰ φροντίζῃ γενικὰ διὰ τὴν μετανοσοκομειακὴν παρακολούθησιν τους. Μεγάλην πρόοδον, πρὸς τὴν κατεύθυνσιν αὐτήν, ἔχει πραγματοποιήσει ἡ Ὁλλανδία. Οὕτω φεύγουν ταχύτερα ἀπὸ τὰ Νοσοκομεῖα. Δὲν λιμνάζουν εἰς τὰ «ἄσυλα τῆς ἀδρανείας». Τοῦναντίον γίνονται χρήσιμα καὶ ἀποδοτικὰ μέλη τῆς Κοινωνίας. Ὅλα αὐτὰ τὰ διαλαμβάνει, εὐτυχῶς, καὶ ὁ Νέος Νόμος (σελ. 51). Μόλις ἐπικυρωθεῖ, ἂς τεθοῦν τὸ ταχύτερον εἰς ἐφαρμογήν.

8) ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ—ΦΟΡΟΣ ΤΙΜΗΣ: Ἡ ζωὴ μας εἶναι καὶ δύσκο.

λη καὶ βραχεῖα. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ χρόνος δι' ὅλους πολύτιμος. Προκειμένου ὅμως περὶ Ἱατρῶν, ὅχι μόνον δι' αὐτοὺς, ἀλλὰ καὶ διὰ τοὺς ἀσθενεῖς των, κατ' ἐξάρτησιν ποὺ ξεκινᾷ ἀπὸ τὰ βάθη τῶν αἰώνων.

Παρουσιάζομεν εἰς τοὺς κ. κ. Συναδέλφους καὶ εἰς τοὺς ἀσχολουμένους μὲ αὐτά, τὰ ὑπάρχοντα ψυχιατρικὰ προβλήματα. Ὅλους ἐνδιαφέρουν καὶ τὰ ἐπιστημονικὰ ἐπιτεύγματα τῶν ἄλλων χωρῶν. Ὅμως πρωτεύει ὅλοι νὰ ἀσχοληθοῦμε σοβαρὰ μὲ τὰ ἐπείγοντα ζητήματα ποὺ ἀφοροῦν τὴν περίθαλψιν τῶν ψυχικῶν παθήσεων στὴν Ἑλλάδα. Γιὰτὶ ὅπως, σωστά, παρατηρεῖ ξνας πραγματικὸς ἀπόστολος τῶν ἀνωτέρων ἀνθρωπι-

στικῶν ἰδανικῶν, ὁ Ἱατρὸς κ. Μ. ΜΕΤΑΛΛΙΝΟΣ, Γενικὸς Διευθυντὴς τοῦ Σισμανογλείου, «... ἡ ἀσθένεια δὲν εἶναι ζήτημα τὸ ὁποῖον ἐνδιαφέρει μόνον τὸν ἄρρωστον καὶ τὸν Ἱατρὸν ἀλλὰ ὁ λόγος ἔχει καὶ τὴν Κοινωνίαν τῆς ὁποίας ὁ ἄρρωστος ἀποτελεῖ μέλος». «Ἡ Ὑγιεινὴ τῶν Ἀγροτικῶν Πληθυσμῶν» σελ. 9. Ἱπουργεῖον Γεωργίας. Ἐκδόσις Ἐθνικοῦ Τυπογραφείου, 1932.

Τελειώνοντας ἄς μοῦ ἐπιτραπῇ νὰ προτείνω εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Νευρο-Ψυχιατρικὴν Ἑταιρίαν, τὸ Δρομοκαΐτειον Θεραπευτήριον καὶ τὸ Ψυχιατρικὸν Νοσοκομεῖον Κερκύρας ὅπως ἀπὸ κοινοῦ ἐν τοιχοῖς ἡσυχίας ἀνά μίαν ἀναμνηστικὴν μαρμαρίνη πλάκα εἰς τὰ κτίρια ποὺ συνδέονται μὲ τὸν ΤΣΗΡΙΓΩΤΗΝ.

Σ' ἐκεῖνο ποὺ εἶδε γιὰ πρώτη φορὰ τὸ ζωογόνον φῶς τοῦ Ἑλληνικοῦ ἡλίου, σ' ἐκεῖνο ποὺ ἔκλεισε τὰ μάτια του καὶ στὰ Ἰδρύματα ποὺ ἀνύψωσε αὐτός, ὁ ΠΡΩΤΟΣ Ἑλλήν Ψυχίατρος.

« Ἡ δύναμις τῆς ψυχῆς
εἶναι ἐκείνη ἡ ὁποία
κυριαρχεῖ ἐπὶ τῆς ἀδυναμίας τοῦ σώματος ».

Ἀπολλώνειον ἀξίωμα